

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

Дипломна робота
магістра
з теми «ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ВИРОБНИЧОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ»

Виконав: студент 2 курсу, групи ООб1-М17
спеціальності 071 Облік і оподаткування

Сидорук Олександр Васильович

Керівник: Чаплінський В.Р., к.е.н.

Рецензент: Мазур Н.А., д.е.н., професор

Кам'янець-Подільський – 2018 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
1.1. Сутність, класифікація та визнання виробничих витрат.....	9
1.2. Методологія обліку витрат і калькулювання собівартості продукції	19
1.3. Нормативне регулювання документального оформлення виробництва продукції	26
РОЗДІЛ 2. СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ГПСОВИК»	
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	31
2.2. Організація обліку виготовлення та продажу готової продукції ...	44
2.3. Методика аналітичного обліку витрат діяльності та калькулювання собівартості продукції у ПАТ	52
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
3.1. Удосконалення організації бухгалтерського обліку витрат діяльності	57
3.2. Проектування внутрішнього контролю витрат виробництва для ПАТ	64
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	82

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ДФСУ – Державна фіскальна служба України;

МСБО – Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку;

МСФЗ – Міжнародний стандарт фінансової звітності;

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку;

ОЗ – основні засоби;

ПКУ – Податковий кодекс України;

П(С)БО – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку;

СМП – суб'єкти малого підприємництва

ВСТУП

Актуальність теми. Управління промисловим підприємством є складною системою, ключове місце в якій займає облік витрат на виробництво продукції, інформація котрого використовується у процедурах контролю за ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Реструктуризація підприємств будівельної промисловості на фоні процесу реформування бухгалтерського обліку підприємств та організацій в Україні зумовлює необхідність окреслити чіткі завдання стосовно формулювання сутності та класифікації витрат виробництва, визначення механізмів розподілу загальновиробничих витрат, запровадження нових методів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції будівельної галузі і посилення внутрішнього контролю за витратами виробництва на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми обліку і контролю витрат виробництва в управлінні підприємством розглядалися в працях відомих вітчизняних учених-економістів: Атамаса П. Й., Барановської Т. В., Бутинця Ф. Ф., Валуєва Б. І., Голова С. Ф., Гнилицької Л. В., Герасимовича А. М., Гуцайлюка З. В., Євдокимова В. В., Єфіменка В. І., Мниха Є.В., Кірейцева Г.Г., Кужельного М.В., Линника В.Г., Пилипів Н.І., Рудницького В. С., Савченка В. Я., Свідерського Є.І., Свірко С.В., Сопко В.В., Чумаченка М.Г. Вагомий внесок у розвиток методологічних питань обліку витрат виробництва зробили зарубіжні вчені: Басманов І. А., Безруких П. С., Друрі К., Карпова Т. П., Палій В. Ф., Нідлз Б., Фостер Дж., Фрідман П., Хорнгрен Ч. Т., Яругова А.

Вивчення економічної літератури з досліджуваної тематики показало, що серед наявних наукових видань з обліку і контролю витрат виробництва в управлінні підприємством практично відсутні напрацювання, присвячені будівельній галузі, і зокрема – з виробництва гіпсу. Загалом, процеси управління витратами таких виробництв поки що залишаються

недосконалими. У них недостатньо враховано організаційно-технологічні особливості гіпсодобувних підприємств, які суттєво впливають на побудову обліку і контролю витрат. Водночас багато будівельних підприємств у своїй практиці використовують інструктивні матеріали з планування, обліку і контролю витрат та калькулювання собівартості продукції, які потребують доопрацювання з урахуванням специфіки виду виробництва. Зазначене визначає актуальність магістерської роботи в теоретичному і науково-практичному аспектах.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри економіки підприємства Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розвиток теоретичних засад, удосконалення методичних і організаційних положень обліку виробничо-комерційної діяльності в управлінні промисловим підприємствами для забезпечення їх ефективної діяльності за сучасних умов ведення бізнесу.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі взаємопов'язані завдання:

- дослідити й уточнити економічну сутність витрат виробництва та розширити їх класифікацію з урахуванням специфіки діяльності підприємств;
- розглянути й обґрунтувати особливості формування собівартості продукції на підприємствах гіпсовидобування;
- визначити вплив організаційно-технологічних особливостей діяльності гіпсодобувного підприємства на формування складу витрат виробництва;
- дослідити особливості організації обліку за центрами відповідальності на підприємстві з метою закріплення персоніфікованої відповідальності за збереження та раціональне використання виробничих ресурсів;

– систематизувати теоретичні й дослідити практичні засади відображення в обліку прямих та непрямих витрат; проаналізувати склад і порядок формування номенклатури непрямих витрат та удосконалити перелік статей калькуляції непрямих витрат з метою підвищення точності при обчисленні собівартості продукції підприємства;

– розробити пропозиції з удосконалення методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції на вітчизняних підприємствах та обґрунтувати доречність використання альтернативних підходів.

Об'єктом дослідження є процес обліку виробничо-комерційної діяльності на гіпсодобувному підприємстві України.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і організаційних положень обліку витрат виробництва та збуту на промислових підприємствах.

Методи дослідження. У процесі дослідження обліку витрат виробництва на підприємстві використано комплекс загальнонаукових та специфічних методів: метод класифікації – під час розгляду складу витрат виробництва, видів собівартості продукції, центрів відповідальності, видів калькуляції, методів калькулювання; метод економіко-статистичного аналізу при дослідженні організаційно-технологічних особливостей діяльності підприємства та визначенні їх впливу на побудову обліку витрат виробництва; метод спостереження – для збору аналітичних даних про витрати виробництва продукції підприємства; табличний і графічний методи – для наочної ілюстрації наведеної інформації. У магістерській роботі опрацювання фактичного і теоретичного матеріалу здійснено із використанням системного підходу, логічного аналізу, моделювання, порівняльного аналізу, групування, оптимізації, синтезу.

Інформаційну основу дослідження склали праці провідних вітчизняних та зарубіжних науковців із питань бухгалтерського обліку й економічного аналізу витрат виробництва, законодавчі, нормативно-правові та інструктивні документи Верховної Ради України, Постанови Кабінету Міністрів України,

дані періодичних видань з регулювання обліку витрат виробництва суб'єктів господарювання, статистична і фінансова звітність, інформація первинних і зведених облікових реєстрів, реєстрів синтетичного й аналітичного обліку, показники оперативної та управлінської звітності підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів проведеного дослідження полягає у розроблених рекомендаціях і пропозиціях щодо вдосконалення організації й методики обліку виробничо-комерційної діяльності підприємства у системі управління підприємством. Зокрема, з метою одержання достовірної інформації з обліку витрат виробництва на підприємствах гіпсовидобування запропонована орієнтовна програма внутрішнього контролю, яка дозволить контролювати формування собівартості продукції та попередити виникнення витрат.

В умовах сучасної економіки для українських підприємств, в тому числі й ПАТ «Гіпсовик», доцільним є використання методу управління витратами «Just-in-Time», котрий забезпечить оптимальний рівень збуту продукції, виробництво продукції тільки у випадках, коли її потребують, з використанням наявних ресурсів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розвитку та поглибленні окремих положень методики обліку виробничо-збутової діяльності підприємства ПАТ «Гіпсовик» з урахуванням специфіки його діяльності з метою раціонального використання виробничих ресурсів та забезпечення оперативного контролю за формуванням собівартості продукції за місцями виникнення витрат у розрізі центрів витрат і центрів відповідальності.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення магістерської роботи пройшли апробацію на VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми економіки» (м. Київ, НАУ, 16 жовтня 2018 р.).

Публікації. За темою роботи опубліковано 1 наукову працю (тези доповіді) загальним обсягом 0,2 друк. арк. [51]

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 81 стор. основного тексту. Робота містить 19 таблиць, 4 рисунки, 3 додатки на 3 сторінках. Список використаних джерел включає 62 найменування.

ВИСНОВКИ

1. Сучасні умови господарювання вимагають від підприємств гнучкої політики діяльності та швидкого реагування на будь-які її зміни. Одним з важливих питань ефективного управління підприємства є система обліку й контролю витрат. Величина витрат представляє собою головний резерв підвищення прибутку підприємства. В залежності від системи обліку і калькулювання, витрати можуть мати доцільний характер та навпаки. Тому, питання удосконалення обліку й контролю витрат не зменшує своєї актуальності.

2. Згідно П(С)БО 16 витрати визнаються за наступних умов:

1) Зменшення активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства (крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

2) Визнання на основі систематичного і раціонального розподілу економічних вигод, які забезпечує актив протягом декількох звітних періодів.

3) негайне визнання, якщо економічні вигоди не відповідають або перестають відповідати критеріям активів підприємства.

4) Можлива достовірна оцінка суми витрат.

3. Дослідження проводились за матеріалами Кам'янець-Подільського ПАТ «ГПСОВИК», основними видами діяльності якого є: видобуток вапнякового і гіпсового каменю, виробництво гіпсу та продукції з вапняку, торгівля будівельними матеріалами, видобування доломітового каменю. Основні види продукції: гіпс будівельний, гіпс високоміцний, кул кременевий, борошно кременеве, щебінь гіпсовий, щебінь вапняковий, щебінь доломітовий.

Виробнича діяльність Кам'янець-Подільського ПАТ «ГПСОВИК» частково має сезонний характер. Більший товарообіг припадає на весняно-літній період і помірне зменшення виробництва проходить в зимовий період.

4. Організація обліку витрат основного виробництва передбачає

визначення переліку статей витрат та складу витрат, що становлять кожен зі статей; визначення порядку відображення витрат на рахунках обліку виробництва та способів включення витрат до вартості окремих об'єктів калькулювання, вибір регістрів обліку витрат за їх видами та об'єктами обліку (центрами відповідальності), вибір методів оцінки та обліку відходів виробництва, витрат майбутніх періодів, браку.

Організація документування витрат передбачає таку побудову документообігу, яка б дозволяла збирати показники за центрами відповідальності, за місцями виникнення витрат та за об'єктами калькулювання, тому на первинних документах, якими оформляються операції по використанню праці, запасів та необоротних активів повинні бути показники, які б забезпечували одержання необхідної інформації.

5. Облік витрат діяльності організується за такими етапами. На першому етапі обліку витрат діяльності згідно з первинними документами і накопичувальними реєстрами витрати звітного періоду групуються у відомостях аналітичного обліку за центрами відповідальності та об'єктами калькулювання. Прямі витрати списуються на дебет рахунків виробництва (23 із субрахунками за видами виробництв та видів продукції), а непрямі на дебет 91, 92, 93 рахунків із кредиту рахунків обліку виробничих ресурсів. регістри аналітичного обліку повинні бути розраховані на облік витрат за їх видами. При цьому у кожній відомості витрати групуються за статтями витрат, передбаченими номенклатурою відповідного виду витрат (витрати виробництва, загально виробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут).

Перелік статей витрат розробляється з урахуванням специфіки діяльності підприємства в спеціальній інструкції (якщо вона не розроблена, користуються методичними вказівками по обліку витрат та калькулюванню собівартості продукції).

Витрати на виробництво у поточному обліку збираються на субрахунках рахунку 23 "Виробництво" у регістрах аналітичного обліку за

центрами відповідальності (окремими відділами, бригадами, цехами) та об'єктами калькулювання за такими варіантами: з розподілом їх на витрата за нормами й відхиленнями від норм (при нормативному методі) та у цілому без такого розподілу (при застосуванні ненормативних методів). При застосуванні нормативного методу обліку витрат обирають певний спосіб визначення відхилень від норм витрат (сигнального документування, партійного розкрою, розрахунковий, інвентарний).

На другому етапі після визначення собівартості послуг допоміжних (підсобних) виробництв, вона розподіляється між споживачами, як правило, пропорційно вартості одержаних ними послуг. Організація витрат допоміжного виробництва передбачає встановлення переліку допоміжних виробництв, переліку статей обліку витрат та складу витрат, що становлять кожен статтю, порядку розподілу непрямих витрат між об'єктами калькулювання, а також методи розподілу вартості послуг між споживачами.

На третьому етапі розподілені загально виробничі витрати списуються на виробництво і розподіляються між об'єктами обліку за методикою, обраною на підприємстві, а нерозподілені включаються до собівартості реалізованої продукції.

Для організації обліку витрат з обслуговування виробництва та управління ним (загальновиробничих витрат), визначається склад витрат, що включають до кожної статті та до виду витрат (постійні, змінні, розподілені та нерозподілені), а також порядок їх розподілу. Вони розподіляються на кожен об'єкт витрат із використанням бази розподілу (годин роботи обладнання, фактичного обсягу продукції або основної заробітної плати). Аналітичний облік ведеться у накопичуваних відомостях за затвердженою номенклатурою витрат.

Непрямі витрати – адміністративні і витрати на збут – із рахунків 92, 93 відразу списуються на дебет рахунку 79 «Фінансові результати».

На четвертому етапі організується зведений облік витрат виробництва й калькулюванням визначається собівартість готової продукції.

6. З метою одержання достовірної інформації з обліку витрат виробництва на підприємствах гіпсовидобування запропонована орієнтовна програма внутрішнього контролю, яка дозволить контролювати формування собівартості продукції та попередити виникнення витрат.

7. В умовах економічної кризи витрати суб'єктів підприємництва або економічні витрати необхідно аналізувати з позицій чітких методологічних орієнтирів, які підказували б дослідникам найкоротший шлях до істини, а в прагматичному плані сприяли їх оптимізації. В умовах кризових явищ економіки для українських підприємств, в тому числі й ПАТ «Гіпсовик» доцільним є використання методу управління витратами «Just-in-Time», котрий забезпечить оптимальний рівень збуту продукції, виробництво продукції тільки у випадках, коли її потребують, з використанням наявних ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоусова І. Методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 9. С. 3-5.
2. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнар. зб. наук. праць. Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз*. 2012. № 1 (22). С.11-18.
3. Венжега Д.І. Поняття обліку витрат на виробництво та шляхи його вдосконалення. *Інноваційна економіка*. 2012. №11 (37). С. 294-297.
4. Власик Г.В. Аналіз та оцінка існуючих систем управління витратами. *Серія: Економіка та підприємництво*. 2006. № 6. С.76-79.
5. Враховуємо відходи промислового виробництва : сайт ІАС-Консультант. URL: <http://consultant.parus.ua>
6. Голубовський Л. Аналіз сучасних методів управління витратами. *Галицький економічний вісник*. 2010. № 1(26). С. 187-192.
7. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page8>.
8. Грицай О.І. Організація обліку витрат діяльності суб'єкта господарювання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського. Випуск 2. 2014. С.1224-1227.
9. Грещак М.Г., Коцюба О.С. Управління витратами : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисциплін. К. : КНЕУ, 2002. 131 с.
10. Давидова Т. М. Методологічні аспекти обліку витрат на збут та відображення їх в фінансовій звітності. *Вісник податкової служби України*. 2009. № 8. С.14-19.
11. Дерій В. Проблеми доходів і витрат підприємства та шляхи їх вирішення в Україні. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2008. № 4. С.41-52.
12. Дмитренко Е.Д., Безверха О.Г. Оптимізація витрат підприємства на виробництво продукції в ринкових умовах. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Збірник наукових праць*. Київ: НАУ, 2010. Випуск 26. С.26-30.

13. Должанський М. І., Должанський А. М. Бухгалтерський облік в Україні з використанням Положень (стандартів) бухгалтерського обліку: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Національний банк України; Львівський банківський ін-т. Львів : ЛБІ НБУ, 2003. 494 с.

14. Друри К. Учет затрат методом стандарт-костс / Пер. с англ. под ред. Н.Д. Эриашвили. М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. 224 с.

15. Захожай В. Б. Бухгалтерський облік у галузях економіки / В. Б. Захожай, М. Ф. Базась, М. М. Матюха, В. М. Базась. К. : МАУП, 2005. 968 с.

16. Звенячкіна В.Ю. Організація обліку витрат основної діяльності промислових підприємств. *Інноваційна економіка*. 2012. №7 (33). С.267-272.

17. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. Міністерством фінансів України 30.11.1999 №291. Дата оновлення 10.01.2018. *Законодавство України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

18. Карп'як Я.С. Організація бухгалтерського обліку витрат, доходів і фінансових результатів суб'єкта господарювання. *Вісник НУ «Львівська політехніка» «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку»*. 2014. № 794. С.172-180.

19. Колісник Г.М. Економічна сутність і витрат виробництва і методологія їх дослідження. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : наук. зб. / за ред. І.Г. Ткачук*. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника, 2010. Вип. 6. Т.1. С.42-49. (290 с.)

20. Колісник Г.М. Економічна сутність і класифікація витрат у зв'язку з узагальненням на рахунках бухгалтерського обліку. *Науковий вісник ужгородського національного університету : Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності в сучасних умовах глобалізації цих процесів у світовій економіці. Сер. Економічна*. Ужгород, 2010. С.180-188.

21. Контроль і ревізія : підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» / Бутинець Ф. Ф., Виговська Н. Г., Малюга Н. М., Петренко Н. І. Житомир : ПП «Рута», 2002. 376 с.

22. Крушельницька О.В. Удосконалення системи управління витратами на підприємствах. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2010. № 1(51). URL:

<http://www.ven.ztu.edu.ua/>

23. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Бюджетування в системі управління організацією: теоретичні та прикладні засади. К.: Кондор, 2007. 234 с.

24. Лень В. С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік у галузях економіки : Навч. посібник. К. : Знання-Прес, 2005. 491 с.

25. Лисюк О. М. Бухгалтерський облік : основи теорії і практики : Навч. посіб. [для студ. екон. спец, денної та заочної форм навчання] (Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського, кафедра бухгалтерського обліку) / О. М. Лисюк, Т. П. Михайлова, Ю. Д. Чацкіс. Донецьк, 2003. 444 с.

26. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік : підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 632 с.

27. Матюшіна Ю. І. Концептуальні основи організації управлінського обліку на підприємстві. *Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегій інноваційного розвитку: матеріали II Міжвузівської наук.-практ. конф., 4–5 квітня 2013 р.* Полтава: ПолтНТУ, 2013. Ч.ІІ. С.171-173.

28. Матюшіна Ю. І. Особливості обліку витрат за центрами відповідальності на газовидобувних підприємствах. *Інноваційна економіка, інтелектуальна власність та трансфер технологій: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 16–17 квітня 2014 р.* Д.: НГУ, 2014. С. 209-211.

29. Матюшіна Ю. І. Теоретичні підходи до розмежування сутності понять «витрати» та «затрати» в системі управління підприємством. *Проблеми обліку та аудиту в менеджменті підприємств в умовах глобалізації: зб. тез доповідей (Всеукр. наук.-практ. конф.), 17–18 квітня 2014р.* Алчевськ: Дон.ДТУ. С.106-107.

30. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Міністерства промислової політики України від 9.07.2007 р. № 373. URL: <http://consultant.parus.ua>

31. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18) «Дохід» : редакція від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025

32. Михалевич С. Проблеми обліку транспортно-заготівельних витрат та шляхи їх вирішення. *Бухгалтерський облік і аудит.* 2006. № 3. С.10-15.

33. Мордвінцева Т.В., Тарасенко А.О. Методи обліку витрат і методи калькулювання: їх взаємодія та різниця. *Сталий розвиток економіки*. 2011. №2. С.195-197.

34. Моссаковський В. Парадокси бухгалтерського обліку в Україні. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. № 9. С.30-35.

35. Нападовська Л. В. Управлінський облік : монографія. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2000. 450 с.

36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом МФУ від 07.02.2013 № 73. Дата оновлення 03.08.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

37. Облік, аналіз, аудит : навч. посіб. / Серікова Т. М., Понікаров В. Д., Кожанова Є. П., Оленко І. П. Х.: ВД «ІНЖЕК» 2003. 380 с.

38. Пилипенко А. А., Оленко В.І. Організація обліку і контролю : Навч. посібник. Харків : Вид. ХДЕУ, 2002. 288 с.

39. Пилипенко А.А., Пилипенко С.М. Концепція обліково-аналітичної підтримки системи управління витратами підприємств та їхніх об'єднань. *Проблеми економіки*. 2010. № 4. С.65-74

40. Податковий кодекс України : Закон від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення 25.11.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=2755-17>

41. Поддєрьогін А.М., Буряк Л.Д., Калач Н.Ю. та ін. Фінансовий менеджмент: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2001. 294 с.

42. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318. Дата оновлення 09.08.2013. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : затв. наказом МФУ від 20.10.1999 №246. URL: <http://consultant.parus.ua/>

44. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 05.06.1995 за № 168/704. URL: <http://www.licasoft.com.ua/component/>

45. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон

України від 16.07.99 р. № 996-XIV. Дата оновлення 16.11.2018. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>

46. Рожелюк В. М. Ознаки класифікації витрат підприємства в умовах ринку. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2012_2/193.pdf

47. Рудник В. С. Організація бухгалтерського обліку витрат на сільськогосподарських підприємствах. *Облік і фінанси АПК*. 2004. №9. С.23-25.

48. Свистун Л. А. Удосконалення системи управління витратами підприємства в умовах нестабільної економіки. *Економіка і регіон*. ПолтНТУ. 2017. № 4 (65). URL: <http://77.121.11.9/bitstream/PolNTU/2879/1/Свистун.pdf>

49. Свідерський Є. І. Бухгалтерський облік у галузях економіки : Навч. посібник. К. : КНЕУ, 2004. 233 с.

50. Селіверстова І.О., Зозуля І. Перспективні шляхи вирішення проблеми обліку доходів і витрат підприємства. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2010_25/zozulya.pdf

51. Сидорук О.В. Проблеми організації і методики обліку виробничої діяльності. *Сучасні проблеми економіки: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16 жовтня 2018р.)* К.: НАУ, 2018. С.65-67. (265 с.)

52. Столяр Л.Г. Сутність «витрат» та особливості трактування. *Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, «Економічні науки»*. Серія «Облік і фінанси». 2011. Випуск 8 (29). Ч.4. С. 25-31.

53. Сопко В. В. Петрик О.М. Облік витрат і калькуляція собівартості продукції у промисловості. К. : Техніка, 2006. 112 с.

54. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2000. 578 с.

55. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник. К.: Вид-во "Алерта", 2006. 1080 с.

56. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський та фінансовий облік на підприємствах України : підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. К. : А.С.К., 2002. 542 с.

57. Цимбалюк Л.Г., Скригун Н.П. Чинники, резерви та шляхи зниження витрат виробництва як основа зменшення ціни товару. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2011. № 3(15). С.88-95.

58. Шершун І. Загальновиробничі витрати: порядок обліку і розподілу. *Все про бухгалтерський облік*. 2011. № 20 (955). С.48-53.

59. Щодо наднормативних виробничих витрат : лист Міністерства фінансів України від 15.04.2005 № 31-04220-20-17/6687, чинний. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6687201-05>

60. Ясінська А.І., Подольчак Н. І. Методологія та організація системно-орієнтованого управління витратами підприємства для прийняття управлінських рішень. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2012. № 7(727). С.161-172.

61. Юнгас Е.Ф., Месєвра М.Ю. Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу й аудиту витрат за економічними елементами. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип.21.8. С.206-315.

62. Ягмур К.А. Еволюція категорії "витрати на виробництво". *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 35-річчю кафедри бухгалтерського обліку і аудиту*. Полтава: Полтавський університет споживчої кооперації України. 2006. С.175.